„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
пет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију.
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
За Угарску Србију, Босну Босну и др. стране земље

на годину	К 34·—	46·—	дин.
на по године	К 17·—	23·—	„
на чет. „	К 8·50	11.50	„

Поједини бројеви стају 12 потура

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској ул. бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 148. У Новом Саду, у среду 25. јула (7. августа) 1912. Година XXVIII

Рат између Црне Горе и Турске на прагу?

— Дводневна битка између Црногораца и турске војске. — Црногорски топови проговорили. — Турски посланик на Цетињу протестира и тражи задовољштину!! — Турска претња са прекидом дипломатских односа. —

Чудо и покор, што данас владају у Турској, изврголе се у праву анархију, у право безвлаће, а ово се најбоље очитовало у двапуташњем нападу разузданог турског низама и аскера на мирну Црну Гору.

Из »Браника« је српска читалачка публика најпре и ·најисцрпније била извештена о мучком нападу, који је извршен од стране *редовне турске војске* против голоруких црногорских земљорадника 5. (18.) јула о. г. у близини Скадарскога Блата, у Зетској равници, којом су приликом крвожедни низами на *црногорском* земљишту убили и бајонетима мртве грозно унаказили девет Црногораца.

И Црна Гора због тог зликовачког поступка турског низама још није ни добила задовољштину, а турска редовна војска, која данас не слуша ни самог падишаха, што се тамо на Босфору срозао до јадне лутке у рукама турских политичких странака грађанскога и војничкога реда, — турска војска, велимо, која не слуша ни султана ни његове лале ни везире, опет на прави турски начин повреди границу Црне Горе, чији витешки краљ и његова влада морадоше до сада небројено пута употребити сав свој велики авторитет, да задрже до срца увређене Црногорце, да не ударе на српског од Косова дин-душманина.

Без икаква права турска војска је онамад подигла шанац на црногорском земљишту и одатле први напала на Црногорце. Шта је отуда изишло, јавили смо опширно у јучерашњем броју нашега листа.

Но јутрос смо са Цетиња добили кратку, али садржајем веома замашну депешу, коју ниже доносимо. Из ње се види, да Турцима није ђаво дао мира, него су у суботу, 22. јула (3. августа) о. год. поновили напад на Црну Гору, али су — како се види из наше депеше — **љуто страдали**, јер су их Црногорци и **топовима** тукли и отерали са свога огњишта те турске напаснике.

Јасно је као сунце, да је Црна Гора и у овом случају сама себе бранила од напасти. Па ипак је турски посланик на Цетињу Саадр-еддин бај толико турски дрзак, да још он у име Турске иште задовољштину од Црне Горе!! Иначе прекида односе и сели са Цетиња. »Отоманске« ли мудрости!

Црна Гора ће на турску ноту знати одговорити, како ваља, а свакако ће упутити и европским силама циркуларну ноту, у којој ће обавестити Европу о најновијој турској перфидији, која **може да изазове рат**.

Ево вести о судбоносним догађајима на црногорско-турској граници:

Цетиње, 23. јула. *(Од нашег извештача предат у 8 с. 5 м. у вече, а стигао 24. јула у 6 с. 30 м. у јутро.)* Сукоб између Црногораца и Турске војске на граници поновљен. Бој је и јуче трајао читав дан.

Црногорци су у овом поновном бој употребили топове против турских нападаја.

Турци су се повукли.

Турски посланик на црногорском двору *Садр-ед-дин-бај* је јучер усмено протестовао код црногорске владе, а данас је предао ноту, којом у року од 26 часова тражи задовољштину, у противном случају прекида дипломатске односе и одлази са Цетиња.

Овде је силно узбуђење.

Ако одиста дође до коначног прелома између Црне Горе и Турске, балканско питање ће искрснути у први ред актуелних светских питања. Ни остале балканске хришћанске државе не ће остати са скрштеним рукама. Бугарска са својом изврсном војском једва чека згодну прилику, да се баци на Турску!

Сарајевски сабор на реду.

Ако би требало још каквога доказа за народно јединство Срба и Хрвата, то би и то било, да смо једни и други те худе среће, да се и са једнима и другима *једнако* поступа у *уништењу уставности и слободе*. Хрватска је задобила комесаријат са баном *Цувајем*, преко кога се уставност и слобода ставиле изван крепости, а па кратко за тим буде у Срба народно-црквена автономија стављена изван крепости, те уз српскога патријарха постављен за извршавање комесарских посала министарски саветник Павле *Јовановић*.

Данас *нема хрватскога* сабора у Загребу, а нема ни српског народно-црквенога сабора у Карловцима. Хрвати и Срби постали су равноправни у лишавању својих права. Али та равноправност не би била потпуна, кад би још постојао босанско-херцеговачки сабор у Сарајеву. После загребачкога и карловачкога сабора *на реду је сада сарајевски сабор*. Они исти разлози, који су диктирали да не буде сабора, у Загребу и у Карловцима, ти исти разлози диктирају да не буде сабора ни у Сарајеву. То је исти те исти народ, који треба да се лишава својих права, своје слободе.

Баш у погледу босанско-херцеговачкога сабора, над њиме свеједнако виси Дамоклов мач, да му *угаси живот*.

Сетимо се само, шта је све било са мисијом министра *Билинскога* у Босни и Херцеговини. Сетимо се, да је Билински отпутовао из Херцег-Босне с тим, да ће он спровести што он хоће и **без сабора**. А шта то значи, да се министар Билински узда спровести за Херцег-Босну шта хоће без сабора, као што се то узда спровести *Цувај* без сабора у Хрватској, а Павле *Јовановић* са патријархом у српској народно-црквеној управи без сабора у Карловцима? Све је то исто, само мало другачије, а све се то тиче коже Срба и Хрвата. Па није ли тиме јасно доказано *јединство* Срба и Хрвата!

Нама се чини, да је како у Бечу, тако и у Будимпешти зготовљен *један те исти калуп*, како да се поступа како против Срба, тако и против Хрвата. Било је »веленадајничке« парнице против Срба, па ево у другој форми и „веленадајничке“ парнице против Хрвата

Херцег-Босна је стојала нешто у *страни* од Срба и Хрвата у Банији и у Угарској.

Босна и Херцеговина стојале су до скора некако у оквиру балканскога питања. За пуних тридесет година, за време окупације сачињавале су Босна и Херцеговина нако само по имену *саставни део отоманске* царевине, те је био формалан суверен тих земаља *султан, падишах у Цариграду*. Али што је још важније било, судбина Босне и Херцеговине зависила је од *велесила*, које су потписале берлински уговор од године 1878.

Све се то променило *анексијом* тих земаља године 1908., с којом су Босна и Херцеговина постале *саставни део наше монархије*.

Па данас, баш због тога, што су Босна и Херцеговина постале саставни део наше монархије, а до скора спадале у проблем решења балканскога питања, неповерење према народу у Херцег Босни, како у Бечу, тако и у Будимпешти сваким даном постало је све веће, нако без основнога разлога, па се то неповерење распростло на Србе и Хрвате како у Банији, тако и на друге крајеве, где живе Срби и Хрвати у овој монархији.

Тиме смо ми Срби и Хрвати овде баш због Босне и Херцеговине без икакве наше кривице постали предмет гоњењу, па морамо подносити, да смо са разним комесаријатима стављени некако изван закона како у Загребу, тако и у Карловцима.

Па је врло чудноват положај Босне и Херцеговине, те је тај положај врло значајан и за читаву монархију.

Данас запљускују Босну и Херцеговину *вали* велике кризе на Балкану, а с друге стране запљускују Босну и Херцеговину као саставне делове наше монархије и *вали* велике унутарње кризе саме монархије. Сама Угарска налази се данас у великој кризи услед положаја, који је *мађарска опозиција* заузела, а поред те опозиције има и она опозиција свога значења, коју заузимају милијони немађарских народа у Угарској. Хрватска пак под комесарством Цувајевим заузима такав опозицијони положај, који граничи на оно незадовољство, што означава *највеће огорчење*.

Према тим приликама како на Балкану, тако и у унутарњости монархије, па баш у оним деловима, који граниче са Херцег-Босном, лако се разјашњава, да меродавни кругови у Бечу не дају дићи главе народу у Херцег-Босни, нако *позицију* у Босни и Херцеговини држе за *врло важну*.

Нови министар заједничких финансија, као министар за Босну и Херцеговину, витез *Билински*, дошао је као *пацификатор*, као неки мироносац у Босну и Херцеговину.

Ми признајемо *државнички дар* дра Билинскога. Али се за њега ипак обистинило оно, што смо ми таки у почетку његова именовања рекли, наиме, да с њиме у Бечу *нису учинили добар избор*. Ми себи не можемо представити, да би *Пољак, затуцани католик*, могао бити *способна* личност за пацификацију Босне и Херцеговине, за *спровађање устава* у тим анектираним покрајинама. У Босни и Херцеговини Срби православни и муслимани сачињавају *огромну већину* становништва, према којој католичка знатна мањина не може доћи у обзир. Па ипак је министар Билински, *ма да није имао потребе, и ма да га нико није запитао, некако* свечано изговорио, да је он *добар католик*. Наравно, да је то морало изгледати, да наша монархија хоће да тера *католичку политику* у таковој једној земљи, где су католици у *знатној мањини*. Но ако би се изјава Билинскога могла узети као неки *гиксер*, то и читаво му *понашање против Срба* носи печат *извесне анимозности*. Осим Србина *Шоле*, саборскога председника, који је повлађивао министру Билинском, други Срби нису се слагали са становиштем Билинскога. И сам Војислав Шола, кад је увидео, да се Срби не слажу са његовим повлађивањем Билинском, изјавио је као Србин, да се он *клања* пред српском већином.

А шта је то било, што је стојало као *нека провалија* између посланика сарајевскога сабора и Билинскога? То је, што су саборски посланици стојали на становишту *државне автономије* Босне и Херцеговине, а Билински на становишту онога *привиднога босанскога устава*, који на себи носи *печат сасвим колонијалнога одношаја Босне и Херцеговине према монархији, поштреног* још *нејасним* одношајем према једној и другој половини монархије. Да је Билински у свему сматрао тај одношај колонијалним, произлази већ и из тога, што се Билински *није* могао сагласити са саборским посланицима ни у погледу *грађења железничких пруга*. Па ако се обистини то, да монархија отштету, коју је платила Порти за *одступ* Босне и Херцеговине, хоће да истера из тамошњега сиромашнога нашег народа, то би био врхунац најгоре колонијалне политике.

Ми смо босанско-херцеговачким посланицима *свију трију вера*, за њихово *одлучно држање* према Билинском, у једном од последњих бројева овог листа, рекли: евала!

Ми држимо, да ће то одлучно држање босанско-херцеговачких посланика према Билинском *ускорити распуст сарајевског сабора*. Али ти Срби, ти родољуби свију трију вера, *нису могли друкчије деловати, него што су деловали*. Они нису могли напустити своје *оправдано становиште државне автономије*.

Министар Билински рекао је, да *ће он извести оно, што хоће, и без сабора*. Ми му то *верујемо*. Али према тој изреци Билинскога има у Босни и Херцеговини и други поклич: *што горе, то боље*.

Но према изреци Билинскога нема никакве сумње: *да долази на ред* **босанско-херцеговачки сабор**, *да се распусти*, како би се *изједначио* са хрватским сабором у Загребу и са српским народно-црквеним сабором у Карловцима.

═

Главна расправа

против Луке Јукића и другова.

Пети дан расправе, у петак, 20. јула (2. августа) о. г., преслушан је оптужени

Владимир Бадалић, ђак IV. р. трговачке школе, 20 година му је, родом из Вировитице, римокатолик. Бадалић је извио, да није крив. Знао је, да Јукић намерава да изврши атентат, али није знао, кад ће га извршити, те није ни био у стању да спречи злочин. Јукић је пред њим често развијао своје идеје и изјављивао, да треба уклонити комисаријат па ма и убиством комесара. Јукић му је причао, да је добио бомбу из Србије, али не од неког официра, већ од једног бугарског комите. Јукић га је збунио претњама. Није видео Јукића на дан атентата. Најзад Бадалић изјављује, да је потписао протоколе саслушања код полиције и истражног судије, *не знајући, шта је у њима исписано*, јер су му рекли да нема времена за поновно читање тих протокола.

Председник наређује, да се то уведе у записник.

Одговарајући на примедбу оптуженога, *државни тужилац* је изјавио, да нико и не мисли, да доводи у везу извршени атентат са посетом загребачких ђака у Београду. Затим је државни тужилац упитао оптуженог Бадалића, да ли су за време посете у Београду извршене какве демонстрације против аустро-угарске монархије.

Бадалић одговара, да нису, а бранилац оптуженога, др. *Будисављевић*, виче: „Оставимо то, ово није велеиздајничка парница!"

Председник опомиње браниоца.

Тај део расправе текао је тачно овако:

— **Гнусно сумњичење Србије.** —

Државни одветник ставља питања у погледу Србије. Пита, да ли је у Србији чуо поклике против Аустриије?

Бадалић: Никада и нигде, већ се је у изложби била *слика краља Фрање Јосифа овенчала и свирана је царска химна.*

Држ. одв.: Да ли је у Београду неко, ко је поздрављао ђаштво из Хрватске, рекао: да се има основати држава са Хрватском, Славонијом, Босном и Херцеговином под жезлом престолонаследника Ђорђа?

Бадалић: Ко је то рекао, очито се напио одвећ смедеревског вина.

Држ. одв.: Да ли се говорило онде, да ће сад Србијанци отерати Аустрију из Босне, јер сад Србија има нове топове, боље од аустријских?

Бадалић: Србија ће то учинити са 100.000 војника! То трезан човек није никада чуо.

Бранитељ др. *Будисављевић*: Молим, је ли то велеиздајничка парница?

Држ. одв. (узбуђено упада): Ја хоћу, да све питам.

Преседник: Молим, да се не прекида с никоје стране. Ја тек имам право, да које питање одбијем.

Држ. одв. пита, да ли је чуо викати: »Доле Аустрија«?

Бадалић: Никада.

Држ. одветник: Јесте ли чули на вежби српских војника, да је један часник декламирао српску песму против Аустрије?

Бадалић: Чуо сам декламирати »*Прерадовићева* »*Пушника*«. (А Прерадовић беше *аустријски* официр! — Ур. »Бр.«)

Држ. одветник: Јесте ли чули команду часника, да је рекао: „Циљај на земунску кулу?"

Бадалић: Нисам чуо.

Држ. одветник: Јесте ли чули, да је у војничкој касини поздравио ђаке неки (!) генерал Живковић, те рекао: Нити пијем нити пушим, само да могу дуже живети и бацити на Аустрију неколико метака?

Бадалић: У касини су нас почастили добрим пивом. Ономе, који је то рекао, можда је пиво одвећ пријало. На крају вели Бадалић, да је било у Србији подузето све, да се не догоди, да би ко у нетрезном стању можда рекао какву глупост, да се не би повредили аустријски шпијони. Уопће, није могуће, да би се нашао човек, који би што рекао, све кад би и хтео, кад је *наоколо све врвило од наших дешекшива.* Полазак ђака уСрбију хоће државни одветник да прикаже револуцијом или велеиздајом, какогод желите. А зашто полазе у Србију и ђаци других народа? Ми смо били у творницама и индустријама, тамо се није говорило о политици. Наша је посета имала културан циљ, а то је и остао.

Др. *Будисављевић*: Је ли био онде и професор Милер?

Бадалић: Јесте

Др. *Будисављевић*: Нека питају њега, како је било.

Др. *Пребег* ставља нека питања гледе Јукића.

Оптужени вели, да је Јукић ексцентричан човек, којег је сматрао лудим.

Затим је настао испит оптуженог **Душана Наранџића**, има 20 година, родом из Невесиња у Херцеговини, православне вере. Наранџић такође изјављује, да није крив. Наранџић, који је са ђацима био у Београду, вели, да за време посете није било никаквих демонстрација против аустро-угарске монархије. Оптужени Наранџић признаје, да је Јукић често говорио, како треба спасти отаџбину и уклонити краљевског комесара, ма и силом.

Вели, да Јукић није имао никаква пртљага, једино, кад је други пут дошао, донео је мали кофер.

Председник: А нисте видели, шта је у њему?

Наранџић: Како бих ја могао завиривати у туђе кофере. (Смеј) Приповеда, да није знао, да би Јукић у ковчегу имао праскаве ствари. О томе је сазнао тек касније, како се о том приповедало. Да је Јукић донео какве бомбе, није знао. Касније, кад је чуо о тим бомбама, рекао је неки колега Бастајић, да се то мора Јукићу одузети. Кад су му доиста отели бомбе, онда је Јукић клео и викао, да ће Бастајића и Бадалића убити, макар после 20 година. Једном је нашао Јукића, где спавајући декламује.

Преде.: Али како то, да сте становали у једној соби, а ипак нисте ништа говорили ни друговали?

Наранџић: Пустио сам га, кад видех, да није при свести, па што ћу се с њим натезати. Да је био при памети, можда бих се био често упуштао у дебате. Неких 14 дана пре атентата посвађали смо се. Он је заљубљен у неку госпођицу Милицу. Ја сам му рекао, да ћу му отети Милицу. Тада је пограбио штап, очи су му испале и шаке је стиснуо и мене је прошла воља, да и надаље с њиме опћим. (Велики смеј у публици.)

Држ. одветник пита оптуженог, јесу ли у *Београду* — где је и он био — викали: Живили Хрвати! Апцуг Аустрија! — *Наранџић*: Не. — Др. *Будисављевић*: А „живили Хрвати!"? — *Наранџић*: Милијон пута! (Веселост.) *Држ. одв.*: Јесте ли опазили непријатељско расположење према Аустрији? — *Наранџић*: Само према Германима, а не према целој Аустрији. — *Држ. одв*: Јесу ли говорили о јединству Срба и Хрвата? — *Наранџић*: Јесмо, о културном јединству. — *Држ. одв.*: Јесте ли опазили, да *не могу прежалити анексију?* — *Наранџић*: Нисам. — *Држ. одв.*: А јесте ли чули, да су претили, да ће из Босне истерати Аустријанце? — *Наранџић*: Не.

Бранитељ др. *Будисављевић* вели, да је некривња његова брањеника тако белодана, да нема на њега питања.

Даљи оптужени **Јосип Шаринић**, од 21 године, учитељски приправник из Пореча крај Пожеге, вели, да је разговарао с Јукићем и овај је говорио о атентату те увек понављао, да ниједан поштен Хрват у Хрватској не може мирним оком гледати комесаријат.

Преде.: Слажете ли се Ви с тиме?

Оптуж.: Јест, и данас се слажем. Даље исказује оптужени, да није знао ништа о каквом закључку атентата, већ да је Јукић увек говорио, да ће починити атентат.

На даља питања ускраћује оптужени одговор и вели да није дужан да даде разјашњења.

Затим долази на ред оптужени **Ватрослав Доленец**, учит. приправник, од 22 год., из Храшћа. Тужен је, што није одао атентата. Он је исказао, да је настојао одговорити Јукића од његова наума, да се с њиме није много дружио. Чуо је, да Јукић говори обично о атентату, али јер је ексцентричан, није у то веровао.

Преде. ставља на оптуженога нека питања, која га терете.

Оптуж. вели, да је на истрази, кад је исказивао, био врло слаб и болестан и није знао, шта говори. Потписао је у том стању, што су му давали да потпише. Изјављује суду, да му је на истрази рекао судац истражитељ Урбани: *„Ако не будете пристали на исказе, које сам рекао, написаћу двије три ријечи, које ће Вас стајати живота«.*

Оптужени *Наранџић* се јавља: »*И мени је то рекао судац истражитељ*«.

Бранитељ тражи, да се то стави у записник, и на позив председника опетују то оба оптуженика.

Последњи долази на преслушавање оптужени **Стјепан Галогажа**, гимназијалац, од 19 год., из Топуског. Оптужен је, да је знао за атентат, а није то пријавио. Терете га два сведока из Осека, који тврде, да им је Галогажа пре Телова рекао, да ће на дан Телова бити почињен атентат на Цувија.

Оптужени вели, да је говорио само у опће о атентатима, те да би се могао догодити атентат у Загребу на Телово, и то јер се увек говори о атентатима на Телово.

Тиме су *свршена преслушавања оптуженика* и прешло се на *преслушавање сведока.*

Први сведок др. *Павлић*, бански тајник, прича, како се догодио атентат, како је, седећи у аутомобилу, чуо хитац и видео Хервоића, како се срушио. Пред Ковачићевом гостијоном у Месничкој улици, опазио је више младих људи, те је чуо, како им је Цувај рекао: »То је патријотизам хрватски, да сад један човек умире«.

Други сведок, *Јово Лацковић*, лакај комесаров, приповеда, да је видео у Месничкој улици пред Ковачићевом гостијоном једног човека, да је тај стао и циљао у њега, а кад је опалио, видео га је, како бежи.

Сведок Ђуро *Кон*, ђак реалне гимназије у Осеку, од 15 год, исказује, да му је три дана пре Телова рекао оптужени Галогажа, да ће се на Телово извести атентат на кр. комесара.

Председник: Којом сте пригодом почели говорити о атентатима? — *Сведок* вели, да су се разговарали о атентату Јулија *Ковача* на Тису, и да је онда рекао Галогажа, да ће се у Загребу на Телово починити атентат.

Председник установљава, да је *ашенташ на Тису био далеко после Телова* и пита сведока за разјашњења.

Сведок у неприлици ћути, па вели, да се не сећа.

Бранилац др. *Будисављевић* тражи, да се то изведе на чисто.

Опт. *Галогажа* устаје и вели сведоку, да он добро зна, да је било говора о атентату у Србији. Оптужени је говорио, да је у Хрватској горе него за Куена, па да би могло доћи до атентата.

Председник пита сведока, да ли је Галогажа рекао, да би могло доћи до атентата или да ће бити атентат.

Сведок најпре *ћути* па вели, да је оптужени рекао, да ће бити атентат.

Опт. *Галогажа* вели сведоку, да је под сугестијом, нека раће рече истину, а не лаже. Знаш — вели му — да смо гово-

---

ЛИСТАК.

ШЋЕПКО ПРОКОПОВ:

ШАХ-ШЕХ!

(Наставак)

Све је било красно уређено и за то смо све један другога гуркали, да се она ствар гледе прометне банке покрене. Борзоплети дабогме да нисмо били. Радило се доста вјешто и таман да се акт потпише . . . ух код тога потписивања потрошило се много времена. Обична она скромност задржавала је све од реда, да један у име осталих потпише пријаву. И док смо тако чекали и надали се: но сутра ће ваљда когод потписати и ствар ће онда ићи својим путом од писара до судије, кад нас једнога дана изненадише огласи по ћошковима свију сокака. Како је ко прочитао, тако је и застао.

Нечувено!

Градски начелник удовољава налогу некакве власти и јавља нам новo убијање наше слободе.

Управно вијеће дионичарског друштва за унапрјеђење народнога благостања издало је наредбу градском начелнику, да уобичајеним начином огласи грађанима одлуку споменутога вијећа. И за то су осванули огласи, кратки у ријечима, ал огромни по садржини. Пошто се из тачне уплате замољенога прилога друштву за унапрјеђење народног благостања увјерило управно вијеће споменутога друштва, да је грађанима стало много до тога да се друштвом истакнута сврха што прије постигне, то исто управно вијеће према ријешењу савјетнога вијећа истога друштва позива грађане под личном одговорношћу да за четрдесет и осам сати преко своје управне власти положе у прометну банку у име свога добровољнога прилога опћекорисном друштву само два пута онолико, колико је свако прије приложио. У противном случају друштву ће бити врло жао, ако га непромишљен поступак појединаца примора, да праскавим огласом позове немарне на човјечанску дужност.

То је кратак садржај оне громовите обавијести. Кад смо дошли малко до себе, упитали смо се скрушено: откуда ћемо набавити толики новац. Па не нашав брзо одговор на то питање окренусмо на чисто правноуставно питање: откуда долази наш начелник да извршује наредбе, које му нису стигле од претпостављене власти? И о том питању развила се дебата по свима кафанама, а из кафана пренесена је и на сокак. И да за неколико часака нису зашли по граду егзекутори, питање је, кад би настао крај оном расправљању.

Тешки су часови настали. На све стране поче да се шири помрчина и по касама и по цеповима. Страх је завладао у грађанству, кад се онај исти чиновник спусти из лађе па оде у прометну банку и брзо се оданде зловољан врати. Оде у градску кућу, да си набави потребне податке — да је за то ишао, осјетили смо брзо послије његова одласка — и кад онђе сврши посао, сједе у своју лађу и одлети. И није потрајало ни док би одважан карташ »густирао« карте, кад наједаред почеше падати бомбе. Тресе се град, а пламен већ сукља кроз прозоре порушених зграда. И да нам није нико казао, да одређена свота није уплаћена и положена, знали би и сами, кад су баш рушене куће ципија, гуликожа и дембела, који хтједоше да не маре за „вишу сврху". И да се новац није брзо скупио, не знам кад би нестало тога опсадно-очајнога стања. Онако, чим начелник оде у прометну банку, престаде громовито опомињање на опћечовјечанску дужност. Свима нам одлахну и у први мах нисмо знали: да ли да више жалимо себе због онаког пустошења или да се радујемо, што је оним препреденим шпекулантима све разорено. Свако је рекао: тако им и треба! А неко је примјетио: ми смо још добро прошли!

(Наставиће се.)

рили о Србији. — *Сведок*: Ја још никим нисам говорио о Србији. — Др. *Будисављевић* (сведоку): Знате ли, да у опће постоји Србија? — *Сведок* (после ћутања збуњено): Знам. (Веселост.)

Установљава се противсловље у исказу сведока Кона.

Др. *Будисављевић* пита сведока, коме је још приповедао о том, што му је причао Галогажа. — *Сведок*: Никоме. — Др. *Будисављевић*: А ко Вас је послао за сведока? — *Сведок*: Равнатељ гимназије у Осеку рекао је мени и Михољцу, да одемо полицији и пријавимо све, што знамо о Галогажи.

— Кон тражи награду! —

Сведок *Кон*, који је за време целог преслушавања био збуњен, кад је дошао до врата, да изађе, врати се наједном и нагло рече:

— Молим г. председника, шта је с наградом? (Веселост, смеј, пљесак и повици у дворани.)

Председник опомиње публику на мир и пита, зашто галаме. Сведок је под наградом мислио отштету трошка за његов боравак у Загребу.

— Даљи сведоци. —

Сведок *Михољац*, гимназијалац из Осека, од 15 год., исказује, да је оптужени Галогажа разговарајући се о атентату на Тису, три дана пре Телова говорио, да ће се починити атентат на Телово.

Догађа се исти призор као и код преслушавања пређашњег сведока: на констатирање председника, да се атентат на Тису догодио *после* Телова, сведок се *збуни* и вели, да се не може сетити.

Председник га пита, да ли се тачно сећа, како је рекао Галогажа, да ће бити или да би могао бити атентат.

Сведок одговара, да не зна тачно, да није упамтио, јер није знао, да ће га позвати да сведочи. — *Председник* га пита, да ли је држао, да је Галогажа знао, да ће бити атентат. — *Сведок*: Нисам знао, јер да сам знао, био бих га с места пријавио. (Узбуђење у дворани).

Опт. *Галогажа* упозорава суд, да је судац истражитељ, који је и њега испитао, сугерирао сведока, као што је настојао, да и њега сугерира. Позива сведока, нека говори истину.

На питање дра *Будисављевића* сведоку, ко га је послао да сведочи, одговара овај, да га је на то упутио равнатељ гимназије у Осеку.

Др. *Пребег*: Овај би сведок могао бити у стењевачкој републици Свети Дух. (Смеј.)

Сведок *Сучић*, постолар, приповеда, како је ловио атентатора после чина, како је убио стражара, кад му је овај викнуо: »Немојте стрељати!« и како је Јукић даље бежао.

Сведок *Башушић*, пекар, исказује, како је трчао за Јукићем, достигао га у Маровској улици, бацио га на земљу, и да је овај, кад је лежао, говорио: »пусти ме, пусти ме.« Приповеда даље, да је Јукић, кад су га свладали, био изван себе, с расколаченим очима, и да је тетурао као да је пијан.

Тиме је закључена ова седница.

У суботу, 21. јула (3. августа) о. г., био је шести дан расправе. Тога дана је расправа одржана у одсуству оптуженога *Бублића*, који је срчано оболео. Наставља се *преслушавање сведока*.

Детектив *Фућкар* прича, како га је Јукић после атентата ранио, иначе не говори ничега новог. — Сведоци *Маршићић*, *Бркић*, *Хубер*, *Радић* говоре о свом општењу с Јукићем те сви од реда веле, да је Јукић луд

Тако сведок *Радић* износи, како је Јукић после пута у Београд говорио, да му је од силних говора *израсла кост под језиком* те је мора дати оперирати.

Оптужени *Најдхарт* вели, да је и њему писао, да је оперира, и да му је у Београд послао 9 К 80 п. за ту операцију. (Смеј.)

Бранилац др. *Пребег*: Тамо јефтино оперирају! (Буран смеј у публици.)

— Инквизиторско преслушавање. —

Сведок *Радић* даље вели, да је у истрази говорио свашта, јер су га **мучили глађу**. Храну од куће му нису давали, него је само сваких 24 сата добио некаквог пасуља, исто тако и други. Преслушавао га је заменик држ. одветника и рекао, **ако не оптерети друге, да не ће дуго видети сунца**. Тако је оптеретио неке другове и себе. У стењевачкој републици није добио никакве »части«.

— Даља преслушања. —

Председник пита, да ли је што чуо о Јукићеву Дунајском пољу и шта то значи.

Сведок вели, да није чуо.

Оптужени *Цвијић* вели, да је Јукић очигледно мислио под Дунајским пољем свој *либрето*, што га је написао у Сарајеву, и који је штампан, а онде се на Дунајском пољу састају сви краљеви, па долази краљ угарски и краљ хрватски. Свакако је у говору пред универзом мислио на то Дунајско поље.

Сведок Владимир *Вркљан* између осталога вели, да га је Јукић једном на улици јавно поздравио:

— Vivat (живела) стењевачка република!

Јукић је за себе обично говорио, да је песник луда — песник лудих. Сведока је Јукић назвао тајним саветником стењевачке републике. Зашто, не зна.

Сведок Петар *Сучић*, ђак, родом Босанац, говори о ђачком страјку, а с Јукићем није општио. Јукић је, вели, сваки час друкчије говорио, мењао је планове и мишљења те долазио у невиђену и нечувену јарост и говорио ствари, које човек здрава разума не може говорити. Опширно говори о ђачком страјку.

Оптужени *Шаринић* примећује, да се из речи сведокових види, да ђачки страјк није био последица револуцијонарних идеја. **Од овога се процеса** — вели оптужени — **жели направити политичка ствар; неко хоће овде да има мастан профит.**

Држ. одветник: Молим, да се у будуће спречe овакови говори.

Бранитељ др. *Поповић*: Па шта је рекао?

Држ. одветник: Да ће неко имати од тога мастан профит.

Др. *Поповић*: А што се држ. одветник на то љути? (Смеј)

Оптужени *Цесарец* за тим констатира, о организацијама, које жели држ. одветник овде протурати за неке политичке, да су ове организације ђачке допуштале све владе и допустиће и будућа влада.

Сведокиња Марија *Рајхова*, гостијоничарка, прича, како је Јукић бегао, иначе не зна ништа. О незнатним исказима одсутних сведока *Цулехнера* и Цувајева шофера *Маршнимица* читају се полицијски записници.

После паузе од пет минута бранилац др. *Пребег* моли, да на сведока Хубера стави још једно питање. Др. Пребег вели, да је сазнао, како је Јукић сам говорио, да није никада рекао оптуженом Хорвату, за што треба револвер.

Свед. *Хубер* вели, да је то Јукић казивао у затвору оружницима.

Оптужени *Бадалић* и *Доленец* веле, да су то и они чули.

На то се констатира, да је сведок Хубер у своје доба, кад је био ухапшен, био пуштен на слободу на темељу закључка, што је сведок сматрао Јукића лудим, те његове изјаве није сматрао озбиљно.

После тога прелази се на читање списа. *Исказ кр. комесара Цувија* вели, да је он, кад се је догодио атентат, потрчао према једној групи младих људи, који су стајали на једном углу Месничке улице и молио их, да потрче за оним човеком, што бежи. Али они то нису хтели. Кад им је пребацио, зашто не ће да помогну, они су се изговарали, да нису знали, шта се догодило.

Међу осталим читају се писма, што их је писао оптужени Цесарец далматинским и приморским ђацима, како се имаду повести ђачке организације, како ђаци имаду да створе радикалне напредне организације и да се спреме на честит рад. Из ових се писама види, како је оптужена омладина управо са највећим самопрегором непрестано сновала, како би се културно развила, како би устројила свој лист и како би што више ухватила напредних идеја културног света.

Надаље се чита пријава оружника *Шћерпака*, који вели, да му је Лука Јукић рекао, да му за живот није стало и да зна, да га чекају вешала. Али да га једино то занима, хоће ли комесара убити они, који су обећали, да ће то учинити, ако он, Јукић, промаши.

У наставку расправе читали су статут »Народне уједињене омладине београдске«, који није био нађен ни код једног оптуженика, него код сасвим других особа.

Опт. *Цесарец* протестовао је против тог читања, што тај статут није уопће у вези с оптуженима, нити они знаду нити су чули што о томе.

Држ. одветник вели, да се то чита зато, да се нађе повод Јукићевих мисли и назора.

Неколи оптуженици примећују, да је Јукић праваш, те да он није за уједињење са Србијом. Настаје жешће препирање.

Даље се читају неке брошуре мање важности, а онда искази двадесеторице људи, који су били близу атентату. Искази тих сведока су тако мало важни, да их нису ни позвали пред суд. Међу овима су и искази некојих, који су залазили у Ковачићеву гостионицу, и седели у истражном затвору по више дана. Већина их ни не познаје Јукића. Он није никад залазио у опће у гостионицу, већ је само онога дана атентата био у Ковачићевој гостионици. У неким од ових исказа вели се, како се Јукић, кад је бежао, тетурао као пијан, није ништа говорио, а тек је у Маровској улици завикао: »Апцуг Цувај! Живила Хрватска!« Оптуженике не познају ови сведоци, већ само некоји Јукића и то као екцентрична и луда.

Даље се читају искази кр. комесара и његове жене. Цувај је исказао, како се после атентата приближио неким младићима, који су стајали пред Ковачићевом гостионицом и рекао им: „Господо, помислите сада, да ли је ово патријотично, да је овде настрадао један невин живот.“

Чита се даље кореспонденција Цесарца са колегама у Далмацији, Приморју и т. д. У тим се писмима само потстичу колеге, да марљиво раде на културном пољу, сама омладина на своју руку.

Др. *Пребег* констатира, како се види, да су ово *марљиви младићи*, који се баве марљиво културним радом.

У 2½ сата свршена је ова седница. Наставак расправе је заказан за понедељак.

— Бучан призор пред судницом. —

Опомад после расправе догодио се на улици где оптуженици улазе у своје затворе, бучан призор. Мати оптуженога *Наранџића* причекала је сина и пружила му руку. Оптужени је стао и нешто мајци говорио, на што га је стражар гурнуо, да пође даље. То је узрујану мајку тако огорчило, да је обећала стражару ћушку. Присутни детектив почео је бранити стражара и викати на госпођу, да се има одстранити. Публика се заузела за госпођу.

Политички преглед.

— Сензације око аустро угарске артиљерије. Познати мађарски ултра-шовинистички лист „Пешти Хирлап“ је недавно себи направио праву *барнумску рекламу*, кад је „пронашао“, да нови топовски материјал, а нарочито *цев* у аустро-угарској артиљерији „не ваља“. С надлежне стране је то „откриће“ чивутског листа одмах побијено, а сада побијају и ту вест, да је Шкодина тополивница поднела неки предлог у погледу новога топа. Питање о прелазу са бронзаног на челични топ сада није актуелно.

— Гоњење Чеха у Бечу. Бечком магистрату су Немци поднели списак варошких намештеника бечких, који су при последњем попису становништва рекли, да им је матерњи језик чешки. Сад су начеоници свих варошких звања бечких имали конференцију, на којој установише, да су се за Чехе уписали 300 кондуктера на бечком варошком трамвају. И пангермани решише, да се због тога сви ти кондуктери отпусте из службе, да би се, забога, очувало »немачко обележје Беча«!

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 24. јула 1912.

— Новосадски вашар. Ововарошка капетанија издала је ову објаву вашара:

Земаљски марвени и занатлијско-трговачки вашар у Новом Саду одржаће се 10, 11. и 12. августа 1912. године (по р. к.) на пирошком путу поред реформатског гробља. На вашар је дозвољено уз прописани пасош дотерати *осим свиња* сваку другу животињу из места, у коме не влада зараза.

— „Теорија нотног певања“ зове се друго попуњено издање књиге за учење нота и певања по нотама. Будући је ова књига за кратко време ево доживела *друго* издање те тиме најбоље доказала, да је једну културну потребу задовољавала — то је овим најтоплије препоручујемо. Цена књизи је 2 круне. Може се наручити код писца г. Исидора Бајића у Новом Саду.

— У Америци нема посла! Горњи листови јављају, да је ономад на лученачку (лошоначку) станицу стигло из Америке око 100 исељеника. Зато су се вратили кући, јер због председничког изборног покрета посао је тамо преко застао те радници не могу да живе од зараде.

Зато, Србине, *не иди* у Америку!

— † Христина Косићка рођ. Шевићева. Као што са искреним саучешћем дознајемо, у Београду је ових дана: 7. (20.) јула о. г. после дуге, мучне болести преминула госпођа Христина *Косићка* рођена Шевићева. Покојна госпођа Христина беше добра и племенита српска душа, примерна супруга и нежна, брижљива мати. Вест о њеној смрти ће дубоко ожалостити све познанике и пријатеље честите породице Косића, јер је покојница свуда била омиљена и поштована особа. За њом тугују њен супруг г. Петар *Косић*, умировљени надконтролор великокикиндски, а сада чиновник у Државној Штампарији у Београду, и њена врла кћи а наша уважена сарадница госпођа *Даринка*, удата за г. Ђорђа Буљу, општинског бележника у Вилову.

Покојница је у Београду сахрањена уз велико саучешће. Чиновништво Државне Штампарије унело је покојницу у саборну цркву, где ју је опојао и дирљивим говором ожалио г. свештеник Миливој *Петровић*. После опела мртвачки одар изнеше из цркве опет колеге г. Косића.

Нека је покојници лака земља и вечан спомен међу нама!

— Велика штета од града (леда). У турско бечејском хатару је ових дана било ужасног града. Лед је падао крупан као орах те је *пошукао неколико стотина јутара винограда* и много вреже. Диње и лубенице су просто изрешетане.

— Девојачко Васпиталиште Св. Мајка Ангелина у Будимпешти (*VI. Váczi utca 63. II. em.*) прима пријаву за школ. год. 1912|13., на захтев родитеља шаље заводске проспекте и даје обавештаје.

НОВЕ КЊИГЕ: Др. М. Тривунац; *О Немцима* К 2·50. — *Златни Праг, илустровано*, 30 фил. Гершић: *Светозар Милетић*; *О годину 1848.* — *Дела Буре Јакшића* К 15·— Шаље, и на отплату, издавач: **Напредак — Земун.**

Новости са стране.

— Етна се умирила. Велики вулкан на острву Сицилији (у Италији) Етна поче ономад избацивати густе облаке дима и кишу пепела, но јуче све то престаде. Али да се је нешто крупно догодило у утроби огромнога вулкана, знак је то, што му се северозападни средњи кратер обогатио новим отвором од 100 метара дужине.

— Несрећа на мору. Из Лондона јављају: Код вароши Лејстауна (на острву Шепи) изврнула се на мору барка са једрилом. У барци беше 23 младића и 5 старијих људи. Осам младића се утопило.

— Препреден Грк. У Атини је агенат оперетског позоришта *Контарато* дознао, да певачица Мила *Терен* не ће да дође у његово друштво. Онда лукави Грк није пронашао ничега бољега, него да објави плакатима, да је та глумица — *умрла*. Атински листови прихвате ту тужну новост те донесоше славопојне некрологе покојници.

Мила Терен је тужила агента суду због »убиства штампом«!

НОВИЈЕ.

Праг, 23. јула. Аустријска заступничка кућа почиње свој рад 7. (20.) октобра о. г., ако дотле пође за руком чешко-немачко поравнање и створи се нова саборска већина, која ће се пре свега бавити финансијским питањем.

Цариград, 23. јула. Закључак сената, да се законодавна периода има закључити и заступничка комора распустити, сматра се као вешт маневар, који осигурава брз разлаз заступничке коморе. Тај сенатски закључак затекао је заступнике сасвим неприправне. Султан Мехмед V. је таки санкционирао сенатски закључак.

Младотуртка штампа назива сенатски закључак *државним ударом*. Заступничка кућа ће покушати, да пре прочитања султанова решења о закључењу законодавне периоде даде укор ратноме министру Назим-паши.

ТЕЛЕГРАМИ
УРЕДНИШТВУ »БРАНИКА«.

Метеж у Турској.

Цариград, 24. јула. (Заступничка комора.) У јучерашњој седници посланик Давид је уза живо одобравање изјавио, да младотурски комитет никада не ће умрети. Напада сенаторе, који су повредили устав.

Цариград, 24. јула. Султан Мехмед V. незна, куда ће и шта ће, јер му прете. Султан је упутио великом везиру гази-Ахмеду Муктару паши рескрипт, у коме се **заступничка комора закључује**, а одређују **нови избори**.

— Опсадно стање у Цариграду. —

Цариград, 24. јула. Одмах после закључења коморе министарски савет је решио, да се над Цариградом прогласи опсадно стање. Услед гласова о завери ради убиства пређашњих министара поведена је опширна истрага. Више сумњивих лица је ухапшено.

— Опасно стање у Старој Србији. —

Скопље, 24. јула. По вестима из Призрена, тамо је стање врло опасно.

Турске лажи против Црне Горе.

Цариград, 24. јула. Овде се тврди, да је краљевина Црна Гора последње пограничне нападе (?!) извршила редовном војском. (Али Мујаћути о том, да се Црна Гора само бранила, а није нападала. Бадава, нико крупно к'о Турчин не лаже. — Ур. „Бр.“)

Италијанско-турски рат.

— Турска хоће да се мири. —

Цариград, 24. јула. Преговори о миру с Италијом, који су до сад приватно вођени на страни, наставиће се овде.

Књижевност.

„Српски Књижевни Гласник“

Изишла је свеска за 16. јули 1912. године са овим садржајем: I. Роза. Приповетка, др. М. М. Ускоковић. II. Романтичне душе. Комедија (VI.), Едмон Ростан. III. Господин Паран. Приповетка. (Крај). Гиј де Мопасан. IV, Љето. Песма. Алекса Шантић. V. Звијезде. Песма. Алекса Шантић. VI. Растанак. Песма. Милан Лукић. VII. Нешто о преанимизму о манизму у Срба. Др. Сима Тројановић. VIII. Уставотворна власт и промена устава (IV.) Јаша М. Продановић. IX. Ернест Ренан. Анатол Франс. X. Ситни прилози: Српски утицаји на бугарску књижевност. X. XI. Позоришни преглед: Маргиналија из Драматургије. Бранко Лазаревић. XII. Научни преглед: Словенство у прошлости и садашњости. (II.) Др. Јован Ердељановић. XIII. Политички преглед: Промене у Турској. Иностранн. XIV. Оцене и прикази: Приповетке, од Гиј де Мопасана, у преводу Г. Г. Берића. Миодраг Ибровац. XV. Белешке: Књижевност: „О Немцима“. — »Распеће«. — Две приповетке Борисава Станковића. Чешка збирка српских приповедака. Изложбе: Успех четврте Југословенске Уметничке Изложбе у Београду. Читуља: Алфред Фује и Анри Поанкаре.

Претплату листа: Администрацији ваља слати *Скопљанска Улица, 9.*

Соколски гласник.

— Статистика чешког соколства. После сјајних дана свесловенског соколског слета у Прагу, занимаће наше читаоце, како стоји соколство код наше браће Чеха.

Број соколских друштава у Чешкој сада износи до 1000 са *120.000 члановa*. Лане је било око 4000 општеобразовних соколских течајева, 641 научни излет и 3072 соколска излета.

Трговина и промет.

Новосадска пијаца

24. јула 1912.

Пшеница нова	К	10·50—10·80
Пшеница стара	„	11·30—·—
Зоб нова	„	9·50—·—
Јечам нови	„	8·50—.—
Кукуруз	„	8·70—80
Лањик	„	30—
Горушица	„	12·—.—.—
Пасуљ бели	„	13.—.—.—
Пасуљ жути	„	13.—.—.—
Пасуљ кулаш	„	13·—.—.—

Све од 50 кила.

Марва, свињи и живина.

Волови по кили	К	80—84
Свињи тешки по кили	1 К	—·12
средњи „ „	1 „	—·—
„ лаки „	1 „	—·96
„ мршави пар 75 — 80	„	
Геоци по кили	1 „	90—
Јагњци по кили	1 „	60—7
Кљукане гуске по кили	1 „	40—
Јаја 7 комада	„	40—

Будимпештански извештај.

(Оригинални недељни извештај будимпештанске филијале Српске Банке са житне и продуктне берзе.)

Будимпешта, 3. августа 1912.

Време: У току ове недеље било је време топло и суво и киша је само местимице падала.

Стање усева: У Угарској су доспели усеви покошени и вршидба је у јеку, квалитети су врло различити, а и квантитативни приноси варирају јако. Јужни крајеви имају слаб род и слабе квалитете, дочим Подунавље, Горње Потисје и Северна Угарска имају добар принос и боље квалитете. У Аустрији је косидба почела и вести су за сада добре. Аустрија ће имати добро-осредњи род. У Немачкој се стање усева — услед последње суше — погоршало и род ће бити слабији, него што се очекивало. Италија и Француска имаће осредњи род, али ће бити упућене на увоз. Из Русије се ништа нарочито не чује и изгледа, да се усеви нормално развијају. Балканске земље имају осредњи род, квалитети су слабији, него лане. Из Северне Америке јавља се, да су сви усеви добри, и очекива се род, приближно лањскоме.

Жито у иностранству: Посао је без живости и цене за нову храну нису још регулисане, У Северној Америци курсеви су нижи, на повољне извештаје о усевима. У Анверсу су цене непромењене. У Немачкој је правац чврст на јаку сушу, која се држи, да је по усеве штетна.

Жито код нас: Услед бољих понуда у вагонској роби, и на уздржљивост млинова при купу, био је посао ове недеље лабав. Из пештанске околице нуди се шенице доста, дочим из јужних крајева још нема понуде. Старо жито још се добро држи у цени и прима-квалитети плаћају се до К 12·30 3 месеца Пешта. За нову шеницу, 81 кгр. тежине плаћа се до К 11·95, 3 месеца, Пешта. Промет је ове недеље 200.000 мтц. а цене су са 15 пот. од 60 кила јефтиније, него пре 8 дана.

Раж: Посао се још није развио. У очекивању добре жетве Аустрија још слабо купује и данас се плаћа за раж К 9·10—9·20, паритет Пешта.

Јечам: Понуде су слабе, а квалитети лоши. Нешто мало продато је по цени до К 9·—, паритет Пешта. За српски јечам тражи се око К 8·75—8·80, Пешта. царињено.

Зоб: Тражња је за зоб врло добра, пошто залихе готово никако нема. Стара зоб продаје се по цени К 11—11·50, Пешта, а нова зоб од К 10—10·50, Пешта, ако је предаја одмах.

Кукуруз: Услед слабијег довоза и на примање узанса, правац је чврст, а како се и конзум указује, то је вероватно, да ће се цене одржати. Румунских је оферата мало, у домаћој роби има само вагонских партија на продају. Данас се продаје кукуруз овде К 9.10—9.20, паритет Пешта.

Термини: Услед бољег ефективног посла и на топлије време, све су терминске цене чврсће тендирале. Склопљени закључци: октобар шеница 1911. К 11.46—11.50—11.47—11.53—11.55—11.52., април шеница 1912. К 11.82—11.90—11.88., октобар раж 1912. К 9.32—9·35—9.38., октобар зоб 1912. К 9.62—9.61—9.67—9,66, април зоб 1913. К 9.90—9.93—9.91—9.95, август кукуруз 1912. К 9.07—9.06—9.11—9.08., септембар кукуруз 1912. К 9.00—9.01—8.98, мај кукуруз 1913. К 7.50—7.49—7.45—7.52—7.54.

Прогноза: Очекује се топло и понајвише суво време.

Почетак:

— у 10 сати пре подне —

Шеница за	октобар	1912.	К	11.46—11.47
„ „	април	1913.	„	11.82—11.83
Раж „	октобар	1912.	„	9.32—9·33
Зоб „	октобар	1912.	„	9.61—9.62
„ „	април	1912.	„	9.90—9·91
Кукуруз „	август	1912.	„	9·06—9.07
„ „	септ.	1912.	„	9.00—9.01
» »	мај	1913.	„	7.49—7.50

Закључак:

— у 1 сат после подне —

Шеница за	окт.	1912.	К	11.53—11.54
„ „	април	1913.	К	11.87—11.88
Раж „	окт.	1912.	„	9·37—9.38
Зоб „	окт.	1912.	„	9·68—9.69
„ „	април	1913.	„	9·94—9.95
Кукуруз „	август	1912.	„	9·08—9.09
„ „	септ,	1912.	„	8.98—8.99
» »	мај	1013.	»	7.53—7.54

Цене код ефективне робе разумевају се за *100* кг., терминске цене нотирају за *50* кг.

— НА ЗНАЊЕ! Према већ оглашеној објави број нашег листа за четвртак не ће изићи!

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
Одговорни уредник: Јанко Перић.

ОГЛАСИ.

ЛЕКОВИТО КУПАТИЛО

„РУСАНДА“

У МЕЛЕНЦИМА

(Торонталској жупанији) — у јужној Угарској

Отворено је од 1. (14.) маја до 1. (14.) септембра сваке године. Специјално лечи: **Севотине хроничну реуму, Скрофулу** у свима њеним облицима и појавама. **Кожне болести**, које нису у стању биле никакове лековите масти излечити, — нарочито Psorias и Prurigo. Код женских **неуредан крвоток**, и живчане болести. Сигуран успех у лечењу **Костобоље** Caries. Necrosis-а, у коме премашује најчувенија интернационална купатила. **Са успехом** лечи **застарели Луес.** — Станови се састоје из четири модерно удешена **хотела са 74 собе, Курсалон, кафана, изврсна кухиња, добра музика, цветни парк**, са удобним клупама, — **гласовир, куглана, билиард** стоји на расположењу купалишним гостима. — Ближа извешћа и проспекте на захтев и бесплатно шаље **управа купатила „Русанде“** 205 83 —

МУЗИЧКИ ОГЛАС.

Изашла је из штампе

„ТЕОРИЈА НОТНОГ ПЕВАЊА“

друго допуњено издање. Књига за учење нота и певања помоћу нота. Цена 2 круне. Књигу треба наручити код писца

ИСИДОРА БАЈИЋА

374 1—5 музичара, Ujvidék, Hongrie.

Дете под своје.

Из отмене фамилије, особито лепо, високога узраста, законита одрасла девојчица, сироте, интелигентне удовице, која ништа нема, нити свога рода има, вољна је дати дете под своје онима, који би се о детету својски бринули. Мати детиња би из захвалности све кућевне послове обављала, која је у свакоме погледу честита, скромна женска, средњега доба. Нека се пријаве и оне веште шнајдерице, које би вољне биле 1—2 године дана са дететом је придржати, иста би и кућевне послове обављала, и у шивењу помагала, која је и у томе вешта, то је нужно да 1—2 године боље изучи, да би могла у вароши лебац заслуживати, и дете у вароши школовати, које је врло даровито. Иста удовица три језика говори, те би вољна била ма у трговини место касирке заузети — или томе слично. Племените понуде нека се шаљу на администрацију »Браника« под знаком »Племенитост«. 373 1—1

Управа деоничарског друштва „Браника“ тражи за лист „Браник“

УНУТРАШЊЕГА

САРАДНИКА,

који је вичан редакцијоним пословима. Знање мађарскога и немачкога језика даје првенство. Плата је К 1400·— годишње, која се исплаћује у месечним оброцима у напред. Ступање одмах (-) или 2. (15.) августа о. г. (-)

У НОВОМ САДУ, 17. (30.) јула 1912.

Управа

деоничарског друштва »Браника«.

Панчевачка Кредитна Банка

деоничарско друштво

потребује **више млађих самосталних**

ЧИНОВНИКА

за своје филијале који су **вични свим банкарским пословима,** који знају српски, мађарски и немачки и који су одслужили војничку службу. Они, који говоре румунски, имају при равним својствима првенство. Молбенице у сва три горенаведена језика, са преписом свију сведоџаба, уз навод плате, на коју рефлектују, имају се заводу у Панчево припослати.

I. СРПСКА РАДИОНИЦА ЈОРГАНА

ЗОРКЕ М. МИЛИЋЕВЕ

у **НОВОМ САДУ**, житна пијаца.

израђује сваковрсне јоргане савесно и модерно. Прима и преоправке. Све ово обавља по најумеренијој цени. Моли за што многобројнију поруџбину. 363 3—52

JOGИФ ШПИРКА

ТЕХНИЧКИ ПРЕДУЗИМАЧ

НОВИ САД,

Св. Стеванова ул. 5.

ТЕЛЕФОН 246.

НАМЕШТА

водовод, плин, енглеске клозете, канализације, средишње ложење најмодернијег система, ветрења, опреме за служење топле воде и за купке, кухиње за прање и кување паром, опреме за сушење, охлађивање, дезинфекцију и ложење. За све те послове зготовљава планове.

ОПРЕМЕ ЗА КУПКЕ И ПАРНА КУПАТИЛА.

Снабдева водом: фабрике, замке, куће за становање. летњиковце и т. д.

Етаблисмани шмркова, мотори топлог ваздуха, спојени са шмрком.

ПРЕГЛЕДАЊЕ ПОСТОЈЕЋИХ ОПРЕМА. — Планове и предрачуне како у месту, тако и на страни зготовљава бесплатно.

НАЈБОЉЕ ПРЕПОРУКЕ. 115 25—30

Власник и издавалац: Деон. друштво Браник.

Парна штампарија д. д. Браника у Н. Саду.